

Lausunto

Valtiovarainministeriö

6.8.2014

Viite: Lausuntopyyntö VM035:00/2014

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämisestä ja monialaisten toimintamallien tukemisesta koskevasta kokeilusta

Työ- ja elinkeinoministeriön edustajat ovat osallistuneet valtiovarainministeriön johdolla edenneeseen hankkeeseen kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämisestä ja monialaisten toimintamallien tukemisesta sekä edellä mainittuja koskevan kokeilun mahdollistavan lakiluonnoksen (jäljempänä kokeilulaki) valmisteluun. Työ- ja elinkeinoministeriön edustajat ovat osallistuneet erityisesti kuntakokeilun nuorisotakuuta koskevan kokeilun valmisteluun.- TEMin edustaja on ollut mukana myös hankkeen koordinaatioryhmässä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää ns. kokeilulaissa esitettyä lain tarkoitusta erittäin tärkeänä tavoitteena ja on yhtä mieltä siitä, että kokeilukunnissa tulee edistää asiakaslähtöisten ja monialaisten toimintatapojen ja palvelurakenteiden kehittämistä ja käyttöä. Tämä tavoite on varsin hyvin linjassa nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportissa (Tuusa ja kumpp./Yhdessä tekeminen tuottaa tuloksia, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 15/2014, löytyy osoitteesta http://www.tem.fi/files/39775/TEMjul_15_2014_web_14052014.pdf) esitettyjen kehittämistoiveiden kanssa. Nuorisotakuun toimeenpanon kehittämisen jatkotoiveina on esitetty, että nuorille on tärkeää kehittää tavoitteellisia palvelukokonaisuuksia ja palveluohjausta. Samoin on esitetty, että moniammatillisia yhteistyökäytäntöjä, tiedonvaihtoa sekä seurantaa palvelujen kesken yli sektorirajojen tulisi tehostaa. Nuorille tärkeän palvelukokonaisuuden muodostavat koulutuspalvelut, ohjauspalvelut koulutuksien aikana, nuorisotyön palvelut (erityisesti etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajat), TE-palvelut sekä nuorille suunnatut sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelut, joita tulisi loppuraportin mukaan nuorille lisätä.

Hallituksen esitysluonnoksen nykytilan arviointia koskevassa kohdassa esitellään aikaisempia kokeiluja. Yhtenä kokeiluna mainitaan työvoimapalvelukokeilu. Tällä tarkoitettaneen vuosina 2012 – 2015 toteutettavaa hallitusohjelmaan sisältyvää työllisyyspoliittista kuntakokeilua, jossa kunta koordinoi pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden palveluiden järjestämistä. Kokeilussa on mukana 26 hanketta ja 65 kuntaa eri puolilta Suomea. Kuntakokeilun tavoitteena on vähentää työttömyyttä ja löytää uusia paikalliseen kumppanuuteen perustuvia työmarkkinoille integroinnin malleja. Keskeistä kokeilussa on uusien palvelujen ja toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto. Kokeilu ei muuta valtion ja kuntien välistä työnjakoa työvoimapalvelujen ja muiden työllistymistä edistävien palvelujen järjestämisessä.

Kokeilulakiluonnoksen 2 luvussa säädettäisiin hyvinvoinnin integroitua toimintamallia koskevasta kokeilusta. Ehdotetun 3 §:n mukaan hyvinvoinnin integroitua toimintamallia koskevan kokeilun tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisten ja moniammatillisten toimintamallien luomista ja käyttämistä kunti-

en lakisääteisiä palveluja järjestettäessä ja tuotettaessa. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kokeilut voisivat koskea osittain myös muita lakisääteisiä palveluja kuten työvoimapalveluja. Esityksessä ei ole tarkemmin avattu, mitä tällä tarkoitetaan.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu on työ- ja elinkeinotoimistoilla. Kuntia koskee julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetty ikääntyneiden työnhakijoiden työllistymisvelvoite. Lisäksi laki kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) velvoittaa kunnat järjestämään pitkään työttömänä olleille työllistymistä edistäviä palveluja. Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan ehdotetulla kokeilulla ei ole tarkoitus poiketa edellä mainitusta valtion ja kuntien välisestä työnjaosta työvoimapalvelujen ja muiden työllistymistä edistävien palvelujen järjestämisessä. Tämän vuoksi työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että esityksestä tulisi käydä selvästi ilmi, miltä osin hyvinvoinnin integroitu toimintamalli on ajateltu koskevan osittain työvoimapalveluja.

Ehdotetussa 4 §:ssä säädettäisiin yhteisestä palvelusuunnitelmasta monialaisessa yhteistyössä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta yhdistää yhteistyötilanteissa yksilökohtaisia palvelu-, hoito-, kuntoutus- ja muita suunnitelmia usean viranomaisen yhteiseen palvelusuunnitelmaan. Yhdistettäviä suunnitelmia voisivat olla muun muassa momentin 3 kohdan mukaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 5 §:ssä tarkoitettu aktivointisuunnitelma ja 4 kohdan mukaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 11 §:ssä tarkoitettu kotoutumissuunnitelma.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 2 §:n mukaan kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat aktivointisuunnitelman yhdessä henkilön kanssa. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain 13 §:n mukaan kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja tai työ- ja elinkeinotoimisto ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään. Työ- ja elinkeinoministeriön pitää yhteistä palvelusuunnitelmaa koskevaa ehdotusta ja sen tavoitteita kannatettavina. Ministeriön näkemyksen mukaan esityksestä tulisi kuitenkin käydä selvästi ilmi, mitä yhteisen palvelusuunnitelman laatiminen ehdotetulla tavalla tarkoittaisi aktivointi- tai kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistuvan työ- ja elinkeinotoimiston näkökulmasta.

Kokeilulakiluonnoksen 7 luku koskisi nuorisotakuuta koskevaa kokeilua. Ehdotetut 24 § (Nuorisotakuuta koskevan toimintamallin edistäminen) ja 25 § (Sopimukset kuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen yhteistyöstä) vastaavat yhteisessä suunnittelutyössä tehtyjä linjauksia.

Ehdotetun 25 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että 'Edellytyksenä työkokeilusopimuksen tai palkkatukipäätöksen tekemiselle kokeilusopimuksessa sovitun ajan puitteissa olisi siten, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetty edellytykset työkokeilusopimuksen tai palkkatukipäätöksen tekemiselle olisivat olemassa. Koska palkkatukeen tai työkokeiluun ei ole subjektiivista oikeutta, työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että perustelut muutetaan tältä osin seuraavaan muotoon: ' Palkkatuki voidaan myöntää tai työkokeilua koskeva sopimus voidaan tehdä, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi sen olevan nuoren palvelutarve huomioon ottaen tarkoituksenmukaista ja palkkatukea tai työkokeilua koskevat laissa säädetty edellytykset täyttyvät. Palkkatukea myönnetään siihen varattujen määrärahojen puitteissa.'

Ehdotetussa 26 §:ssä säädettäisiin menettelystä monialaisessa yhteistyössä. Ehdotetun 1 momentin mukaan nuorisotakuun monialaisessa yhteistyössä noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä hyvinvoinnin integroitua toimintamallia koskevassa 2 luvussa säädetään yksilöllisten palvelusuunnitelmien yhdistämisestä yhteiseen palvelusuunnitelmaan, yhteisten palvelusuunnitelmien hallinnoinnista, asiakasvastaavan tehtävistä, salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta suunnitelmien yhdistämiseksi ja toteuttamiseksi, henkilötietojen tallettamisesta sekä tietojen käsittelystä toiminnallisia suunnitelmia varten. Ehdotetun 2 momentin mukaan asiakkaan yhteiseen palvelusuunnitelmaan voidaan 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen suunnitelmien lisäksi yhdistää muita palvelusuunnitelmia tai monialaisessa yhteistyössä saatuja tietoja, jotka ovat tarpeen nuorisotakuukokeilun monialaisen yhteistyön ja asiakkaan palvelutarpeen kannalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole ollut mukana valmistelemassa ehdotettua 26 §:ää. Ministeriön käsityksen mukaan ehdotettu säännös on sisällöltään ja soveltamisalaltaan epäselvä. Säännöksestä tai sen perusteluista ei käy ilmi, mitä suunnitelmien yhdistäminen tarkoittaisi nuorisotakuun toimeenpanossa keskeisesti mukana olevien työ- ja elinkeinotoimistojen näkökulmasta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan työ- ja elinkeinotoimisto laatii työnhakijan kanssa työllistymissuunnitelman. Työllistymissuunnitelma laaditaan myös nuorisotakuun piiriin kuuluville työnhakijoille, ellei kyse ole kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tai kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetut kriteerit täyttävistä henkilöistä, joille laaditaan aktivointisuunnitelma tai kotoutumissuunnitelma yhdessä kunnan kanssa. Kunnan viranomaisen ei osallistu työllistymissuunnitelman laatimiseen.

Mikäli ehdotettu 26 §:n 2 momentti on tarkoitettu koskemaan myös muita kuin kunnan viranomaisen palvelusuunnitelmia tai tietoja kuten työ- ja elinkeinotoimiston laatimia työllistymissuunnitelmia ja muita asiakastietoja, työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että menettelystä suunnitelmien yhdistämisessä ja yhteisen palvelusuunnitelman hallinnoinnista tulee säätää tarkemmin. Kokeilukunta ei voi ilman työ- ja elinkeinotoimiston myötävaikutusta tehdä ehdotetun 5 §:n 1 momentin mukaista päätöstä työllistymissuunnitelman sisällyttämisestä yhteiseen palvelusuunnitelmaan.

Tuija Oivo
Ylijohtaja
TEM/Työllisyys- ja yrittäjyysosasto

Teija Felt
Työmarkkinaneuvos
TEM/Työllisyys- ja yrittäjyysosasto

JAKELU

Ministerin esikunta/ Päivi Saarimaa ja Jenni Karjalainen
TEM/TYO/Esikunta ja ryhmäpäälliköt sekä nuorten ryhmä

